

עזה הוא ארץ ישראל

הרב יצחק ברנד – עריכה חיים אינהורן

דבר זה מבואר בפסוקים מפורשים שהוא מארץ ישראל שנא' (בראשית י"ט), ויהי גבול הכנעני מצידון בואכה גררה עד עזה, וידוע הוא שארץ כנען הוא א"י, הדבר הראשון שמשה רבינו הזהיר בספר דברים הוא כיבוש א"י כולל עזה דברים פרק א פסוק ז (פרשת דברים) פנו וסעו לכם ובאו הר האמרי ואל כל שכניו בערבה בהר ובשפלה ובנגב ובחוף הים ארץ הכנעני והלבנון עד הנהר הגדל נהר פרת

רש"י דברים פרק א פסוק ז (פרשת דברים) ובנגב ובחוף הים - אשקלון ועזה וקסרי וכו' כדאיתא בספרי: (ושם בספרי שהוא אף היה הברכה שמחמתו כבש את עזה ירבעם בן יואש, שנאמר הוא השיב את גבול ישראל מלבוא חמת, וכן מבואר שם שיש הבטחה מיוחדת על זה לעת"ל)

ובדברים פרק ב פסוק כג (פרשת דברים) (כג) וְהַעֲוִים הַיּוֹשְׁבִים בְּחֻצְרֵי עַדְעֵזָה כְּפִתְרֵי הַיְצָאִים מִכְּפֹתֵר הַשְּׂמִידִם וַיֵּשְׁבוּ תַּחְתָּם:

רש"י - והעוים היושבים בחצרים וגו' - עוים מפלשתים הם, שעמהם הם נחשבים בספר יהושע, שנאמר (יהושע יג, ג) חמשת סרני פלשתים העזתי והאשדודי האשקלוני הגיתי והעקרוני והעוים. ומפני השבועה שנשבע אברהם לאבימלך לא יכלו ישראל להוציא ארצם מידם, והבאתי עליהם כפתורים והשמידום וישבו תחתם, ועכשיו אתם מותרים לקחתה מידם.

וכן בגבולות מסעי (במדבר לג ז) ונסב הגבול מעצמון נחלה מצרים והיו תוצאותיו הימה: וגבול ים והיה לכם הים הגדול וגבול, זה יהיה לכם גבול ים: וזה יהיה לכם גבול צפון מן הים הגדול תתאו לכם הור ההר: וידוע שעזה וכל גוש קטיף נמצא על יד הים שבין נחל מצרים להור ההר לכל השיטות.

וכן כתוב מפורש (ביהושע יג א) והארץ נשארה הרבה מאוד לרשתה, מן השיחור אשר על פני מצרים וגו' חמשת סרני פלשתים העזתי והאשדודי האשקלוני הגיתי והעקרוני והעוים: וכן (שם טו כ) זאת נחלת בני יהודה למשפחותם, וחושב שם כל העיירות, ובפסוק מז, אשדוד בנותיה וחצירה, עזה בנותיה וחצירה עד נחל מצרים והים הגדול וגבול.

והיא נמנית בעיירות של שבט יהודה - יהושע פרק טו פסוק מז (מז) אֲשֶׁדּוּד בְּנוֹתֶיהָ וְחֻצְרֵיהָ עֵזָה בְּנוֹתֶיהָ וְחֻצְרֵיהָ עַד־נַחַל מִצְרַיִם וְהַיָּם הַגָּדוֹל הַגָּדוֹל וְגָבּוֹל:

ובפרק י' (מא) וַיִּכְּסוּ יְהוֹשֻׁעַ מִקְדָּשׁ בְּרֻנֵּג וְעַד־עֵזָה וְאֵת כָּל־אֶרֶץ גִּשְׁן וְעַד־גִּבְעוֹן: (מב) וְאֵת כָּל־הַמְּלָכִים הָאֵלֶּה וְאֵת־אֶרְצָם לְכַד יְהוֹשֻׁעַ פְּעַם אַחַת לִי ה' אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל נִלְחַם לְיִשְׂרָאֵל:

וכן נכבש עזה בפועל בזמן השופטים כמו שנא' (שופטים א יח), וילכוד יהודה את עזה ואת גבולה ואת אשקלון ואת גבולה ואת עקרון ואת גבולה. (פסוק זה הובא בתוספות גיטין ב. ד"ה ואשקלון, ללמוד מזה שאף שעזה לא היה מעולי בבל מ"מ היה מעולי מצרים),

וכן היה ברשות ישראל בזמן שלמה המלך כמו שנא' (מ"א ח סה) ויעש שלמה בעת ההיא את החג וכל ישראל עמו קהל גדול מלבוא חמת עד נחל מצרים, וכן אמרינן הוריות ג. מן הפסוק הזה שיושבי ארץ ישראל נקראו קהל ויושבי חו"ל לא נקראו קהל, ותחום עזה הוא בתוך גבולות אלו, (וראה לעיל מהספרי על ירבעם) אלמא שעזה הוא א"י

וכן (בדה"א יג ה) ויקהל דויד את כל ישראל מן שיחור מצרים ועד לבוא חמת להביא את ארון
א-לקים מקרית יערים

וכן מבואר בסנהדרין עא. שהיה נגעי בתים בתחום עזה, ונגעי בתים הוא רק במקום שנכבש,
כדאמרין ביומא יב. אין הבית מטמא בנגעים עד שיכבשו הארץ ויחלקו לשבטים ולבית אב וכל אחד
מכיר את שלו, אלמא שתחום עזה הוא מארץ ישראל שנכבש.

וכן מבואר שעזה היא מא"י שבת דף קמה עמוד ב

**אמר ליה רבי חייא בר אבא לרבי אסי: מפני מה עופות שבבבל שמינים? - אמר ליה: כלך למדבר
עזה ואראך שמינים מהן. רש"י מסכת שבת דף קמה עמוד ב למדבר עזה - והיא מארץ ישראל.**

ולכאורה פליגי המהרי"ט והרדב"ז אם עזה היא א"י או חו"ל, דהמהרי"ט ח"א ס' מ"ז כתב שהוא חו"ל
ופטור מן המעשרות, והרדב"ז ח"ד אלף ק"ה כתב שהוא א"י וחייב במעשרות, אולם באמת שכמעט
שארין מחלוקת ביניהם, דהנה המהרי"ט כתב שם מפורש בכל התשובה שהוא אינו עולי בבל אבל הוא
עולי מצרים, וכל מה שכתב שהוא חו"ל היינו שאינו עולי בבל

והרדב"ז שכתב שהוא א"י היינו שהוא עולי מצרים, ומה שכתב הרדב"ז שחייב במעשרות היינו
בקרקות של ישראל כ"כ שם מפורש בלשון השאלה, והמהרי"ט שכתב שפטור ממעשרות היינו
פירות שגדלו בקרקע של גוי, כך תירץ היעב"ץ במור וקציעה או"ח ס' ש"ו דף יד. ואף שס"ל למהרי"ט
שארין קנין לגוי להפקיע מידי מעשר, זה רק בעולי בבל אבל הרי בסוריא איתא בגיטין מ"ז. דיש קנין
להגוי להפקיע וס"ל למהרי"ט שכל עולי מצרים דינו כסוריא כ"כ שם מפורש בד"ה ואני שעולי מצרים
דינו כסוריא

אולם בכל זאת יש מחלוקת ביניהם לענין דין הכל מעלין לא"י שאיש או האשה יכולה לכוף צד השני
ללכת אתו מחו"ל לא"י, מה הדין אם רוצה ללכת לעולי מצרים, שדעת המהרי"ט שם שאינו יכול לכוף
ומש"ה כתב שם במעשה שאחד שרצה לכוף להביא אשתו ממצרים לעזה שאינו יכול, אבל הרדב"ז
בפ"ד מהל' סנהדרין כתב שאפשר לכוף גם לעולי מצרים וכתב שם זה בשם הכפתור ופרח

וכך דעת החז"א ס' ג' ס"ק י"ט ד"ה ונראה שכופין, שלענין זה עולי מצרים דינו כא"י ומ"מ כתב שם
החז"א שגם מעולי מצרים לעולי בבל כופין משום שיש יותר קדושת המצות בעולי בבל

וברמב"ן הידוע בשכחת העשין ד' אף הביא את הפסוק הזה שכולל את עזה כנ"ל וז"ל "שנצטוינו
לרשת הארץ אשר נתן האל יתעלה לאבותינו לאברהם ליצחק וליעקב ולא נעזבה ביד זולתנו מן
האומות או לשממה והוא אמרו להם והורשתם את הארץ וישבתם בה כי לכם נתתי את הארץ לרשת
אותה והתנחלתם את הארץ אשר נשבעתי לאבותיכם, ופרט אותה להם במצוה הזו כולה בגבוליה
ומצריה כמו שאמר ובאו הר האמורי ואל כל שכניו בערבה בהר בשפלה ובנגב ובחוף הים וגו' שלא
יניחו ממנה מקום, ... וזו היא שחכמים קורין אותה מלחמת מצוה וכן אמרו בגמ' סוטה (מ"ד:): אמר
(רב יהודה) [רבא] מלחמת יהושע לכבוש דברי הכל חובה מלחמת דוד להרווחה דברי הכל רשות,
ולשון ספרי וירשתה וישבת בה בזכות שתירש תשב. ואל תשתבש ותאמר כי המצוה הזאת היא
המצוה במלחמת ז' עממין שנצטוו לאבדם שנאמר החרם תחרימם, אין הדבר כן שאנו נצטוינו להרוג
האומות ההם בהלחמם עמנו ואם רצו להשלים נשלים ונעזבם בתנאים ידועים אבל הארץ לא נניח
אותה בידם ולא ביד זולתם מן האומות בדור מן הדורות, ... הרי נצטוינו בכיבוש בכל הדורות. ואומר
אני כי המצוה שחכמים מפליגים בה והוא דירת ארץ ישראל עד שאמרו כתובות (דף ק'): כל היוצא
ממנה ודר בחוצה לארץ יהא בעיניך כעובד ע"ז שנאמר כי גרשוני היום מהסתפח בנחלת ה' לאמר לך
עבוד אלהים אחרים, וזולת זה הפלגות גדולות שאמרו בה הכל הוא ממצות עשה הוא שנצטוינו לרשת
הארץ לשבת בה, א"כ היא מצות עשה לדורות מתחייב כל אחד ממנו ואפילו בזמן גלות כידוע
בתלמוד במקומות הרבה. ולשון ספרי מעשה ברבי יהודה בן בתירא ורבי מתיא בן חרש ורבי חנניה בן
אחי ר' יהושע ור' נתן שהיו יוצאין חוצה לארץ והגיעו לפלטיא וזכרו את ארץ ישראל וזקפו את עיניהם
זלגו דמעוניהן וקרעו בגדיהם וקראו המקרא הזה וירשתה וישבת בה ושמרת לעשות. ואמרו ישיבת
ארץ ישראל שקולה כנגד כל המצות: